DOI: https://doi.org/10.53486/sstc2026.v2.61
CZU: 340.134(478)+341.2:061.1EU

HARMONIZATION OF THE LEGISLATION OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA WITH THE ACQUIS OF THE EUROPEAN UNION UNDER THE ASSOCIATION AGREEMENT: CHALLENGES AND PROSPECTS

PROCESUL DE ARMONIZARE A LEGISLAȚIEI REPUBLICII MOLDOVA CU ACQUIS-UL UNIUNII EUROPENE ÎN TEMEIUL ACORDULUI DE ASOCIERE: PROVOCĂRI ȘI PERSPECTIVE

ROBU Dumitru, student, specialitatea: Drept
Academia de Studii Economice din Moldova, Republica Moldova,
Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
e-mail: dumitru.robu.awtc@ase.md

Abstract: *This paper examines the harmonization of the legislation of the Republic of Moldova with the acquis of the European Union under the Association Agreement. The research highlights the legal significance of legislative approximation for the modernization of the national legal order and for the European integration process. Using the formal legal method, comparative analysis and document analysis, the paper argues that harmonization is not limited to the formal transposition of EU acts, but also requires institutional capacity, legislative coherence and effective implementation. The main challenges concern the complexity and dynamic character of the acquis, the gap between transposition and enforcement, and the need for better interinstitutional coordination. The study concludes that the prospects of harmonization remain favorable if the process is supported by a systematic approach, functional monitoring instruments and sustained administrative expertise.*
Key words: *legal harmonization, EU acquis, Association Agreement, Republic of Moldova, European integration, legislative approximation*
JEL CLASSIFICATION: K33, K20.

INTRODUCERE

Procesul de armonizare a legislației Republicii Moldova cu acquis-ul Uniunii Europene reprezintă una dintre direcțiile centrale ale modernizării dreptului național în contextul integrării europene. Actualitatea temei rezultă din faptul că apropierea normativă față de dreptul UE nu mai constituie doar o formulă politică generală, ci un ansamblu de obligații și mecanisme juridice asumate prin Acordul de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană. În plan intern, această evoluție implică revizuirea actelor normative, consolidarea tehnicii legislative și adaptarea instituțiilor chemate să asigure aplicarea normelor armonizate

Acordul de Asociere, semnat la 27 iunie 2014, aplicat provizoriu de la 1 septembrie 2014 și intrat pe deplin în vigoare la 1 iulie 2016, rămâne baza juridică principală a asocierii politice și integrării economice dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană. Ulterior, obținerea statutului de țară candidată în iunie 2022 și deschiderea negocierilor de aderare în iunie 2024 au conferit armonizării legislative o funcție și mai pronunțată, aceea de instrument de pregătire sistemică a statului pentru integrarea în ordinea juridică.

Scopul cercetării constă în evidențierea faptului că odata cu aprofundarea parcursului european, armonizarea legislației nu mai reprezintă doar o obligație asumată în plan extern, ci și un instrument intern de creștere a calității reglementării, de sporire a predictibilității juridice și de modernizare a administrației publice.

CONȚINUTUL DE BAZĂ

Analiza surselor bibliografice relevă că armonizarea legislativă este tratată atât în documentele oficiale ale Uniunii Europene și ale autorităților naționale, cât și în literatura de

specialitate, ca un proces complex de apropiere treptată a normelor interne de exigențele acquis-ului UE. Sursele primare pentru această temă sunt Acordul de Asociere, raportele și documentele de evaluare ale Comisiei Europene, Programul Național de Aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru anii 2025-2029, precum și cadrul normativ și metodologic național privind armonizarea legislației. În plan doctrinar, literatura recentă din Republica Moldova abordează armonizarea mai ales din perspectivă sectorială, evidențiind că dificultățile reale apar la intersecția dintre transpunere, coordonare instituțională și aplicarea efectivă a normelor, inclusiv în domenii precum fiscalitatea sau achizițiile publice (Cobzari & Noroc, 2023).

În realizarea studiului au fost utilizate metode de cercetare, precum cea juridico-formală, metoda comparativă, metoda sistemică și analiza documentară. Metoda juridico-formală a permis examinarea cadrului normativ relevant pentru armonizarea legislației Republicii Moldova cu dreptul Uniunii Europene. Metoda comparativă a fost folosită pentru a surprinde raportul dintre normele interne și exigențele dreptului UE, iar metoda sistemică a contribuit la înțelegerea legăturii dintre obligațiile asumate prin Acordul de Asociere, instrumentele interne de coordonare și rezultatele obținute în sectoarele armonizate. Analiza documentară a valorificat surse oficiale recente și surse doctrinare relevante pentru formularea unor concluzii prudente și necontroversate.

Primul rezultat al cercetării constă în constatarea faptului că Acordul de Asociere oferă cadrul juridic principal al armonizării, iar evoluțiile instituționale ulterioare au consolidat caracterul operațional al acestui proces. Potrivit cadrului normativ și metodologic național, armonizarea nu presupune doar identificarea unui act al UE și reproducerea sa formală în dreptul intern, ci evaluarea compatibilității proiectului normativ, întocmirea tabelelor de concordanță, emiterea declarațiilor de compatibilitate și verificarea respectării principiului armonizării dinamice. În consecință, apropierea de acquis apare ca un proces juridic și administrativ în același timp, care necesită continuitate, expertiză și monitorizare permanentă.

Asumarea obligațiilor de armonizare prin Acordul de Asociere
↓
Identificarea acquis-ului relevant și evaluarea compatibilității legislației naționale
↓
Elaborarea actelor de transpunere și a tabelelor de concordanță
↓
Implementarea instituțională și aplicarea practică a normelor armonizate
↓
Monitorizarea conformității și actualizarea continuă a cadrului normativ

Figura 1. Etapele procesului de armonizare a legislației Republicii Moldova cu acquis-ul UE
Sursa: elaborată de autor în baza Acordului de Asociere RM-UE şi a cadrului metodologic național privind armonizarea legislației

Figura 1 sugerează că vulnerabilitățile cele mai mari nu apar la nivelul formulării politice a obligațiilor, ci în etapele intermediare și finale: *corectă a actelor UE relevante, transpunerea tehnico-juridică exactă,implementarea instituțională*, *actualizarea ulterioară a normelor transpuse.*

Din această perspectivă, al doilea rezultat al cercetării privește tocmai provocările majore ale armonizării.

Prima provocare este complexitatea acquis-ului, care este vast, tehnic și supus unor modificări frecvente. **A doua provocare** ține de capacitatea instituțională: procesul presupune juriști

familiarizați cu dreptul UE, experți sectoriali, traducere juridică riguroasă și coordonare efectivă între autoritățile care să poată transforma obligațiile europene în norme interne clare și aplicabile.

A treia provocare constă în diferența dintre transpunere și implementare. Nu de puține ori, proiectele de acte normative ating un nivel acceptabil de compatibilitate formală, însă aplicarea lor rămâne limitată de lipsa procedurilor secundare, a infrastructurii administrative sau a instruirii profesionale adecvate. Raportul Comisiei Europene pentru 2024 arată, în esență, că avansul normativ trebuie însoțit de instituții funcționale, mecanisme de aplicare și o mai bună capacitate administrativă pentru ca reformele să producă efecte permanente (Comisia Europeană, 2024; Guvernul Republicii Moldova, n.d.).

Exemplele sectoriale confirmă că Republica Moldova a trecut, în ultimii ani, de la o logică predominant declarativă la una mai operațională a armonizării. În materia achizițiilor publice, Guvernul a aprobat în noiembrie 2025 un nou proiect de lege privind achizițiile publice, prezentat explicit ca fiind aliniat la cadrul UE. Documentul urmărește sporirea transparenței, eficientizarea procedurilor și continuarea digitalizării procesului de achiziții, de la planificare până la executarea contractului. Acest exemplu este relevant deoarece arată că armonizarea nu urmărește doar conformitatea formală, ci și modernizarea procedurilor administrative și o mai bună utilizare a banilor publici (Ministerul Finanțelor, 2025).

În domeniul energetic, exemplul este și mai sugestiv. În aprilie 2025, Parlamentul a aprobat noua redacție a Legii energiei electrice, menită să transpună *Pachetul IV* Energetic al Uniunii Europene, parte a inițiativei *„Clean Energy for All Europeans”*. Ulterior, în februarie 2026**,** Ministerul Energiei a anunțat inițierea procesului de verificare a transpunerii Pachetului de Integrare a Pieței de Energie Electrică, ceea ce arată că alinierea normativă a fost urmată de pași tehnici și instituționali spre integrarea pieței naționale în piața europeană de energie. Exemplul este important deoarece evidențiază diferența dintre simpla adoptare a legii și faza ulterioară, mai dificilă, a verificării coerenței și a funcționalității cadrului normativ creat (Ministerul Energiei, 2025; Ministerul Energiei, 2026).

Un alt exemplu concret îl oferă protecția consumatorilor în mediul digital. În 2024, Guvernul a aprobat cerințele privind contractele de furnizare de conținut digital și servicii digitale, iar ulterior Parlamentul a votat în lectură finală proiectul de lege aferent. Acest caz ilustrează foarte bine dimensiunea practică a armonizării, deoarece transpune standarde europene privind conformitatea conținutului digital, remediile oferite consumatorului și eliminarea unor bariere juridice din comerțul online transfrontalier. Mai important, acest exemplu arată că armonizarea nu este relevantă doar pentru autorități sau pentru mediul de afaceri, ci și pentru cetățeanul obișnuit, în măsura în care îi oferă mai multă protecție juridică și reguli mai clare în raporturile contractuale digitale. (Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, 2024a; Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, 2024b).

În fine, perspectiva procesului de armonizare devine mai clară prin raportare la Programul Național de Aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru anii 2025-2029. Acest document acoperă cele 33 de capitole de aderare, stabilește responsabilități instituționale, termene și mecanisme de monitorizare și este conceput ca un instrument actualizabil anual, în funcție de recomandările Comisiei Europene și de evoluția negocierilor de aderare. Din acest motiv, el marchează trecerea de la o abordare punctuală a armonizării la una sistemică, în care alinierea normativă este corelată cu măsuri de implementare, dezvoltarea capacităților administrative și evaluarea periodică a progresului (Guvernul Republicii Moldova, 2025a; Guvernul Republicii Moldova, 2025b).

CONCLUZII

Armonizarea legislației Republicii Moldova cu acquis-ul Uniunii Europene trebuie înțeleasă ca un proces de modernizare juridică și instituțională, nu doar ca executare tehnică a unor obligații asumate prin Acordul de Asociere. Cercetarea a arătat că eficiența acestui proces depinde de mai mulți factori: claritatea obiectivelor de aliniere, capacitatea instituțională de transpunere și aplicare,

utilizarea riguroasă a instrumentelor de compatibilitate și monitorizarea continuă a normelor deja armonizate. Exemplele din achizițiile publice, energie și protecția consumatorilor în mediul digital confirmă că armonizarea devine cu adevărat relevantă atunci când produce efecte concrete asupra funcționării administrației și asupra calității protecției juridice oferite persoanelor. În plan practic, se impune consolidarea expertizei juridice specializate în dreptul UE, intensificarea cooperării dintre autoritățile publice și mediul academic, precum și evaluarea periodică a modului în care normele transpuse sunt aplicate în realitate. Numai în aceste condiții armonizarea poate contribui, în mod credibil și permanent, la apropierea Republicii Moldova de spațiul juridic european.

REFERINȚE:

1. Cobzari, L., & Noroc, D. (2023). *Provocări în procesul de armonizare a legislației fiscale din Republica Moldova cu cea a Uniunii Europene.* Economica, 4(126), 64-73. https://doi.org/10.53486/econ.2023.126.064.
2. Comisia Europeană. (2024). Moldova Report 2024. *Directorate-General for Neighbourhood and Enlargement Negotiations*. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52024SC0698.
3. Guvernul Republicii Moldova. (n.d.). *Cadrul normativ și metodologic al armonizării legislației Republicii Moldova cu legislația Uniunii Europene.*https://gov.md/index.php/ro/cadrul-normativ-si-metodologic.
4. Guvernul Republicii Moldova. (2025a*). Programul Național de Aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru anii 2025-2029, aprobat de Guvern*. https://old.gov.md/ro/content/programul-national-de-aderare-republicii-moldova-la-uniunea-europeana-pentru-anii-2025-2029.
5. Guvernul Republicii Moldova. (2025b). *Guvernul a actualizat Programul Național de Aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană (2025-2029)*. https://gov.md/index.php/ro/comunicate-de-presa/guvernul-actualizat-programul-national-de-aderare-republicii-moldova-la-uniunea.
6. Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării. (2024a). *Norme noi pentru protecția consumatorilor. Au fost aprobate cerințele contractelor de furnizare a conținutului digital și servicii digitale*. https://mded.gov.md/norme-noi-pentru-protectia-consumatorilor-au-fost-aprobate-cerintele-contractelor-de-furnizare-a-continutului-digital-si-servicii-digitale/.
7. Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării. (2024b). *Votat în lectură finală: Noile cerințe pentru contractele de furnizare a conținutului digital și servicii digitale*. https://mded.gov.md/votat-in-lectura-finala-noile-cerinte-pentru-contractele-de-furnizare-a-continutului-digital-si-servicii-digitale/.
8. Ministerul Energiei. (2025). *Parlamentul a aprobat Legea energiei electrice, Legea gazelor naturale precum și declararea construcției LEA Bălți–Suceava drept proiect de utilitate publică de interes național.* https://www.energie.gov.md/ro/node/45667.
9. Ministerul Energiei. (2026). *Ministerul Energiei a transmis Secretariatului Comunității Energetice scrisoarea de inițiere a Procesului de Verificare privind transpunerea Pachetului de Integrare a Pieței de Energie Electrică* https://energie.gov.md/ro/content/ministerul-energiei-transmis-secretariatului-comunitatii-energetice-scrisoarea-de-initiere.
10. Ministerul Finanțelor. (2025). *Guvernul sporește transparența achizițiilor publice și modernizează procedurile.* https://mf.gov.md/ro/content/guvernul-spore%C8%99te-transparen%C8%9Ba-achizi%C8%9Biilor-publice-%C8%99i-modernizeaz%C4%83-procedurile.

Coordonator științific: CODREANU Alina, asistent universitar, drd.,
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
Telefon: +37369479874
e-mail: codreanu.alina@ase.md